

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXXXVIII. ad annum MCCCCXL.

Parisiis, 1644

Rationes Latinorum, quibus probatur, quod licet veritatem addere
symbolo. Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15490

Rationes Latinorum, quibus probatur, quod licet veritatem addere symbolo.

C A P V T I I I.

QUODLIBET Concilium non solum proferre aliam fidem inhibet, sed & componere. Si igitur per hoc, quod dicit, aliam fidem, intelligit aliis verbis, eidem tamen sententiæ compositam fidem, seu symbolum, accidet quod omnes qui idem symbolum diuersis quidem verbis, sententia tamen eadem composuerunt (quod quasi omnes doctores sancti cum fidem catholicam profitentur, fecerunt) sub anathemate erunt. At hoc non solum falsum, sed etiam blasphemia est dicere. Igitur non prohibetur aliis verbis consonis veritati eandem exponere fidem, sed contrariam & diuersam componere, hoc prohibitum est. Item quartum Concilium ipsum etiam sapere & docere aliter anathemati subiicit. Si igitur sapere vel docere, vocabulis quidem diuersis, consonis tamen veritati, prohibet, sub anathemate sunt omnes, qui fidem orthodoxam, quibus potuit vnusquisque verbis, docuerunt. Vnusquisque enim sanctorum diuersis vocabulis eandem fidem prædicauit. At cum hoc inconueniens sit dicere, non diuersitatem vocabulorum, sed sententiarum contrarietatem prohibet: præsertim cum ipsum sapere ad sententias, non ad vocabula referatur.

Præterea sextum Concilium eadem ipsa quæ & quartum dicit, & insuper inhibet, ne quam vocem inanem, aut vanam alicuius dictionis inuentionem quis introducat ad peruertendum quæ a se determinata sunt. Ex quibus manifeste apparet illa vocabula inhibita esse, quæ ad peruertendum dogmata patrum introducuntur, non quæ ad corroborandum. Amplius tertium Concilium statuit, nec licere aliam fidem proferre, præter eam quæ in Nicæno Concilio edita fuit, & eos qui hoc auderent, anathemati subiecit. De symbolo vero per secundum Concilium edito, quo tota ecclesia vtitur, nullam facit mentionem. Si igitur ideo non fecerant de eo mentionem, quia aliud & diuersum a fide Nicæni Concilii illud putarunt; peccamus nos, & quidem mortaliter, qui omisso totaliter symbolo Nicæno, præter quod nullam aliam fidem proferre

statuerunt patres, secundi Concilii vtitur simbolo, illud legentes, illud docentes, illud & priuatim & publice proferentes: & hac ratione sub anathemate sumus. Quod si ideo silentio illud præterierunt, quoniam idem est per omnia simbolo Nicæni Concilii, eademque fides in utroque continetur, nisi quod manifeste apparet verbis non esse idem: his enim maxime differt, plures additiones, plures etiam diminutiones habens. Est igitur idem sententiis: qua de causa & primi & secundi Concilii symbolum tamquam vnum putarunt tertii Concilii patres. Quare omne etiam symbolum quibuscumque compositum verbis, eandem sententiam quam & Nicænum continens, idem est illi: nihilque contra hoc facit, cum dicitur, non audere tradere aliud symbolum: aliud enim intelligendum est, quod contrariam veritatis sententiam continet. Siquidem secundi Concilii symbolum tantum a Nicæno differens quoad verba, idem tamen cum primo, non aliud, iudicatum est a patribus.

Item vnumquodque Concilium post lectionem totius sui decreti, non symboli solius, sed totius decreti, ait: His lectis determinauit sancta Synodus, nulli licere aliam fidem proferre. Patet autem, quod cum dicat, his lectis, totum decretum intelligit. Igitur & quod sequitur, aliam fidem non licere proferre, ad totum decretum ipsum quoque refertur, videlicet non licere proferre aliam fidem præter eam quæ in toto decreto, non solum in simbolo continetur. At quoad verba quartum Concilium aliud quam tertium, quintum aliud quam quartum, & ita cetera conscripserunt. De tota igitur fide & sententiis, non verbis, hic ratio est.

Item septimum Concilium non omnino facit aliquam symboli vel primi vel secundi mentionem, sed simpliciter decreto eius edito, in fine addit: His nihil est addendum, nihil ab eis auferendum. Quod si quis vel addat, vel auferat quidquid ab hac fide, anathema sit. Manifestum igitur est, quod de fide contraria & falsa inhihet: non enim prohibet, ne ecclesia decreta, cum res exigit, edere possit.

Præterea quæ corde credimus ad iustitiam, eadem ore quoque confiteri ad salutem debemus: aliter imperfecta

nobis fides esset. Confitenda enim est coram hominibus fides, si desideramus promissa præmia. At verum necesse est sapere: igitur & confiteri idem necesse est.

Amplius in actis quarti Concilii in prima sessione primo quidem legit Eutyches Nicænum symbolum, deinde idem hæreticus infert, quod de hac fide Nicæna videlicet decreuit Ephesina Synodus, eum qui præter hanc quidquam addat, cogitet, aut doceat, reum esse pœnis quæ ibidem continentur. At Eusebius episcopus Dorylensis, qui se zelo fidei accusatorem huius hæretici constituerat, cum hæc audisset, exclamavit dicens: Non est tale decretum, non est Canon qui hoc iubeat; mentitus est. Patres vero Concilii sexcenti & triginta numero, his auditis, Eutychem condemnarunt, nolentem sapere atque credere aliqua alia, quæ in Nicæno symbolo non contineantur explicite. Alia vero dico numero, non vt contradictoria, vel contraria: quo fit, vt illas additiones putauerint inhibendas esse, quæ contrariæ & oppositæ veritati sunt, non illas quæ sunt consentaneæ. Quod enim Christus ex duabus & in duabus naturis absque confusione permanerit post carnis assumptionem, quod Eutyches negabat, quamquam aliud esset a Nicæno symbolo, aliud vero non sententia, sed verbis; tamen cogebant Eutychem, vt hoc crederet. Igitur manifeste apparet, non simpliciter aliud, sed contrarium inhibuisse sanctos doctores. Animaduerte namque, quod ipsamet verba tertii Concilii, quæ nos proferimus, nulli videlicet licere aliam fidem proferre, hæc eadem Eutyches pro se producebat: episcopus vero Dorylensis & totum Concilium, Non est talis Canon, exclamarunt, qui hoc iubeat: & illum condemnarunt tamquam non recte intelligentem hunc Canonem. Exponebat enim eum quemadmodum & nostri omne aliud simpliciter, etiamsi esset differentia verbalis, putans inhibendum esse. Quam expositionem Synodus refellit, non negans hæc verba in Canone Ephesino contineri: aliam tamen fidem putans, quæ contraria veritati, non quæ verbis differens, sententiis concors & consentanea sit.

Item in libro Canonum Conciliorum, quos noster Zonaras exponit, in eo, inquam, libro est hæc inhibitio tertii Concilii: His videlicet lectis determinauit sancta Synodus,

duſ; & eſt inter eiufdem Concilii Canones ſeptimus numero: ante hunc eſt alius eiufdem Concilii Canon numero ſextus, qui communionem priuat eos, qui auerent aliquid eorum permutare, quæ a Synodo acta ſunt. In ſeptimo autem Canone videlicet inhibitionis, anathematizantur qui tranſgrediuntur Canonem, & aliam prædicant fidem. Quærit igitur Zonaras, quare ſancti patres in ſexto Canone communionem dumtaxat priuant tranſgreſſores, in ſeptimo vero anathemati eos ſubiiciunt: hanc vero quaſtionem his verbis ſoluit. Multum intereſt, inquit, inter contradicere & dubitare de aliqua re. Ideo qui dubitat de his quæ iam recte a patribus ſtatuta ſunt, excommunicatione innodatur, & communionem priuatur: qui vero eis contradicit, tamquam contraria ſapiens, anathematizatur. Quare iſte etiam commentator aliam fidem hic contradictoriam contrariamque apertiffime & manifeſte nominat.

Item Concilium in Trullo celebratum in primo ſuo Canone dicit: Statuimus immutabilem abſque aliqua nouitate ſeruare traditam nobis ab ipſis miniſtris Verbi, qui eum oculis viderunt, apoſtoliſ videlicet ſanctis, & a cccxviii. ſanctis patribus in Nicæa congregatis. Et conſequenter enumerat omnia Concilia, & iubet fidem ab omnibus illis traditam immutabilem ſeruari. Deinde inferit: Quod ſi quis prædicta pietatis dogmata non teneat, & eis acquieſcat, & ita ſapiat, & prædicet, ſed eis contraire conetur, anathema ſit ſecundum Canones a prædictis ſanctis patribus iam editos, & a Chriſtiano conſortio tamquam alienus pellatur & proiiciatur. Nos enim nec addere, neque auferre quidquam omnino vel cogitamus, vel poſſumus, Canones prædictos ſequentes. Hic Canon manifeſte declarat tertii Concilii decretum, & aliorum, quæ inhibent, ne quis aliam præferat fidem, cum dicat: Quod ſi quis contraire patrum dogmatibus conetur, anathema ſit ſecundum Canones iam ab eis editos, hos videlicet, qui inhibent aliam fidem. Hæc igitur decreta contrariam fidem prohibent; & quod inferunt: Nos enim nec addimus, nec auferimus aliquid: in fide videlicet intelligunt, non in ſymbolo. Symbolum enim hæc Synodus non inferuit in ſuo decreto, ſed fidem exponens & dogmata ſanctorum

patrum & omnium Conciliorum, infert, nec addere, nec auferre quidquam cogitamus; & ratio, quia Canones prædictos sequimur; ita ut clare pateat, cum dicat, nec addere, nec auferre licere, non verbales additiones & ablationes, sed contrariarum sententiarum & falsi sensus inhibere. Per hunc igitur unum Canonem solum, quem non ratio nostra inducit, non aliquis priuatus homo commentatur simpliciter, sed quem una Synodus tot patrum conuentus composuit, & aliorum similium patrum mentem exponunt. Apertissime & manifestissime soluitur quæstio non contendere volentibus. Voluissim liceret longius euagari, vidisses profecto multas similes rationes, & quidem potissimas. Cum vero & quæ dicta sunt, ita clare hanc quæstionem decidant, ut illi quidem qui veritatem diligat, & absque contentione quæ dicta sunt audiat, satis superque sint; contendere vero volenti nec multo plures satisfaciant: vno dumtaxat argumento Latinorum adhuc addito, cessabo de hac re plura dicere. Est autem hoc potissimum, & quod solum sufficiat ad redarguendum errorem nostrorum. Nos asserimus, quod primum tertium Concilium hanc inhibitionem decreuit, ut paulo ante dixi, quando etiam causam, quare hoc diximus, manifestaui, quæ est, quod cum secunda Synodus plura addiderit, pluraque abstulerit a symbolo Nicæno, si assereremus ante secundum Concilium hanc inhibitionem fuisse, ex duobus unum sequeretur, necesse esset; aut transgressionis Canonum sanctos secundi Concilii patres accusare, & sub anathemate fuisse; aut cum hoc non solum absurdum, sed etiam blasphemia sit dicere, non omnem verbalem additionem, sed sententias falsas atque contrarias, ne addantur, inhibuisse. Quare cogimur dicere post secundam Synodum hanc inhibitionem factam fuisse, non antea. Igitur si quis e conuerso ostendat, quod ante secundam Synodum hæc inhibitio fuerit; & iisdem fere verbis, quibus tertium Concilium vsum est, colligetur duorum supradictorum alterum, & cum secundi Concilii patres transgressores Canonum dicere blasphemia sit, restat ut secundum sit verum, videlicet non id intelligere illam inhibitionem, quod nostri putant, sed contrariam fidem inhibere. Hoc igitur nobis ostenderunt Latini. Probatum est etenim ab eis,

primam Nicenam Synodum hanc inhibitionem fecisse, iisdem ipsis verbis, quibus & tertium & alia Concilia scripserunt. Probarunt autem hoc modo: ita studiosi & diligentes in omnibus actibus suis sunt Latini, prout & tua nobilitas scit experta in multis eorum sapientiæ, vt non solum in diuinis, verum etiam in humanis & ciuilibus rebus nihil eos de prisca gestis vel scriptis latet. Quare in vnaquaque etiam ciuitate reperies in eorum archiuis multa * antiquissimis gestis eorum conscripta. Hoc etiam in catholica ecclesia, aliisque piis locis seruatur. Multa enim acta pontificum, multæque Conciliorum epistolæ & Canones extant. Produxerunt igitur nobis in antiquissimo libro membraneo epistolam Liberii papæ ad beatum Athanasium Alexandrinum patriarcham, quæ incipit: *Iam a principio tantam accepimus a beatissimo Petro principe apostolorum. in qua post pauca dicit, accepisse epistolam sancti Athanasii, & eam legisse. Deinde addit: Cum autem fidem Nicæni Concilii in ea rectam reperissemus, magnas gratias vobis retulimus, pro qua non solum compati vobiscum, & persecutionem pati parati sumus, sed cum necessitas exigat, etiam mori pro nomine Christi non postponemus, quantumcumque sumus imbecilles. Prædicta namque, vt legimus, sancta decreuit Nicæna Synodus, aliam fidem nulli licere proferre, aut conscribere, aut componere, aut sapere, aut aliter docere, nec aliquid in fide vel intelligere, vel proferre, quod horum patrum decretis contrarium sit. Qui vero audeat aliam fidem proferre, aut docere, aut aliud symbolum tradere illis qui ad viam veritatis ex quacumque hæresi desiderant conuerti, aut ex Iudaismo, aut ex gentilitate, si episcopus vel clericus sit, priuetur episcopus episcopali dignitate, & clericus clero. Si vero monachus aut laicus, anathematizetur. Hæc nunc quidem actis primi Concilii deperditis ignota nobis sunt; tunc vero cum adhuc extarent, sciebant & papa Liberius, & sanctus Athanasius. Hæc autem similia sunt omnino tertii Concilii verbis. Quid igitur de secunda Synodo & beato Gregorio Nazianzeno dicemus, qui cum huic Concilio præsideret tamquam alios sapientia excellens, hoc symbolum, quo nunc tota ecclesia vtitur, conscripsisse dicitur, in plurimis Nicænum*

Concil. Tom. 33.

Kkkk ij

mutans, si hæc inhibitiõ illam mentem quam nostri dicunt, habet pro sanctis patribus & doctoribus, heu seductores & deceptores facti sunt & secundi Concilii patres, & beatus Gregorius Nazianzenus, cui per excellentiam Theologus cognomen fuit. Sed absit hanc blasphemiam etiam cogitare. Non igitur nec prima, nec tertia, nec aliqua alia Synodus hoc intelligit, cum hanc inhibitionem decernit, sed manifeste contrariam fidem inhibet.

Conclusio, quod urgente necessitate, & iudicio ecclesie, & auctoritate summi pontificis accedente, licet & necessarium est addere verbum symbolo.

CAPVT IV.

PER hæc itaque omnia, clementissime, luce clarius probatum est, non esse prohibitum veritatem addere fidei symbolo, imo vero declarare. Nullum enim veritatis dogma est, quod vel explicite non contineatur symbolo & simplici apostolorum traditioni. Declarare autem & replicare, ac symbolo addere, non semper videlicet, nec omnem volentem, sed magna necessitate cogente, & cum ecclesie iudicium & auctoritas summi pontificis accesserit, non modo non esse prohibitum, sed etiam necessarium esse.

Continuatio narrationis eorum quæ in Concilio facta fuerunt.

CAPVT V.

HIS igitur, aliisque similibus per Latinos dictis, clementissime vir, nos cum nihil ad hæc respondere haberemus, (quid namque poterat aliquis contra talem veritatem impudenter dicere?) tacebamus. Latini vero probato, quod licet addere symbolo veritatem, consequenter pollicebantur se probaturos, etiam dogma symbolo additum verum esse, videlicet, quod Spiritus sanctus ex Patre Filioque procedit. At nostri in primo conuicti formidabant secundum certamen subire, illudque eis euenit, quod ego iam a principio præuidebam futurum, cum impediēbam, ne ab hac quæstione inciperemus. Timebant igitur, & nullo modo volebant amplius permanere: sed quisque desiderabat discedere & reuerti ad propria,